

Fyrmastbarken Abraham Rydberg (1929-1942)

SKEPPSORDER
FÖR
BESÄTTNINGEN
RYDBERGSGÄSTARNA
Ship's orders for the Rydberg Crew

Årg. 93
Nr 2

Redaktion
Johnny Lund
Lars Bergman

Ansvarig utgivare
Sten Gattberg

April
2025

KAPTEN HAR ORDET

Gästar!

ÅRSMÖNSTRING 2025!

Ytterligare ett år har förflutit med ett utdraget och brutalt krig i Ukraina. Försök görs för att få ett slut på kriget men det ser ut att ta tid. Under tiden lämnar vi i Sverige och övriga Europa stöd till Ukraina, både till försvaret och till återuppbyggnad.

Sverige är sedan mer än ett år medlem i NATO och är redan engagerat i land och till sjöss. Flottan opererar både för minröjning och den förstärkta beredskapen att övervaka händelser i Östersjön. Marinens utökade uppgifter för tillkommande fartyg medför behov av att anställa och utbilda personal. Det innebär fortsatt behov av grundläggande fartygsutbildning, sjömanskap och navigeringsutbildning – sextanten ingår fortfarande i kravet på nautisk kompetens! Skonerterna behövs!

I dessa orostider med krig i Europa och i Mellanöstern som verkar evigt är det tryggt att känna gemenskapen i Ostkustens Backlag som har och kommer att ha sedvanliga och uppskattade Backlagsträffar med omkring 20 Gastar närvarande. Vestkustens Backlag får återkomma. Nya gastar mönstrar på och jag hälsar dem välkomna. Några har lämnat oss av olika skäl och två har avlidit. Vi saknar dem!

I år blir det en traditionell *Årsmönstring den 4 maj* på Nya Djurgårdsvarvet vid gaffelmasten. Lunchen intar vi i Klubbarnas Klubb på Nya Djurgårdsvarvet. Restaurang Skroten sköter mat och servering av den traditionella vårmenyn med gubbröra och inkokt lax med dryck som vi betalar före lunchen. Måltidspriset är oförändrat och vi får vara i den trevliga lokalen.

Skeppsorder, nu på 93:e årgången, fortsätter – om och så länge ni Gastar bidrar – med fyra nummer om året. Vi i Befälet studerar möjlighet att minska kostnaden och kommer att informera om olika alternativ. Förutom denna Skeppsorder kan många tidigare årgångar, från 2007 plus några jubileumsnummer, läsas på www.rydbergsgastarna.se

*För att inte missa något –
betala årsavgiften 250 kr till plusgirokonto 5 50 66-5 **före 30 april!**
Glöm inte att ange "Årsavgift 2025" samt avsändare.
Då är Du även välkommen till Årsmönstringen!*

Blivande sjömän utbildas bland annat på våra vinterseglande "uteseglare" *Falken*, *Gunilla* och *Älva*. På sommarhalvåret gläds vi av att många fler erbjuder ungdomar – och vuxna – segling och sjömanspraktik. Briggen *Tre Kronor af Stockholm* som gör nystart och firar 20 år! Svenska Kryssarklubbens *Atlantica*, *Gratia* och *Gratitude*, Solnaskutans *Constantia* och många fler medverkar till att vidmakthålla kunskap om och i traditionellt sjömanskap. *Falken* är nu på hemväg från Kanarieöarna med sjökadetter. *Gunilla* är på väg från Karibien och *Älva* på hemväg från Teneriffa.

Det finns många som seglat i våra seglande skolskepp som inte mönstrat i Besättningen Rydbergsgastarna. Gastar, se Er omkring i vänkretsen och Ni hittar säkert någon som är behörig att ansöka om mönstring. Eller ta med personen som gäst till ett Backlag.

Låt minnena av segelfartygen hållas vid liv – slut upp till backlagsträffarna!

Sten Gattberg

ÅRETS JUBELGASTAR KALLAS

Magnus Drake af Hagelsrum	<i>Gladan</i>	1975
Bo Johansson	<i>Falken</i>	1975
Kjell Loftenius	<i>Christian Radich</i>	1975
Olof Pipping	<i>Georg Stage</i>	1975

Finns Gast som seglat före 1975 och inte fått sitt Jubelgastmärke må han anmäla sig i samband med anmälan till eller vid mönstringen.

Kalendarium

Årsmönstring 2025	söndag	4 maj
Manusstopp Skeppsorder 3/2025	måndag	28 juli
Backlag Ost	torsdag	16 oktober (prel.)
Backlag Ost	torsdag	20 november (prel.)

KALLELSE

ÅRSMÖNSTRING 4 MAJ 2025 FÖR BESÄTTNINGEN RYDBERGSGASTARNA

Samtliga Gastar **kallas** härmed till **Årsmönstring söndagen den 4 maj kl 1200** och medföljande gäster inbjuds. Samling på kajen vid flaggstång försedd med gaffel på **Nya Djurgårdsvarvet**, vid Beckholmsbron från kl 1130.

Ta spårvagn nummer 7 till hållplats Skansen, gå mot Beckholmen. Från söder går Djurgårdsfärjan från Slussen/Skeppsbron till Allmänna Gränd, gå därifrån mot Beckholmen. Före bron, gå in genom grindarna och följ stranden.

Efter mönstringsceremonin håller Gastarna sitt formella årsmöte i separat lokal.

Gästerna samlas för en sherry i Klubbarnas Klubb där även den traditionella måltiden – gubbröra följt av inkokt lax med vitt vin/lättöl/vatten – intas.

Priset för måltiden är **725 kr/person** (skeppskassan kan inte subventionera mer). Drycker köps separat före lunchen.

För deltagande i själva mönstringen krävs ingen anmälan i förväg.

Måltidsanmälan görs senast måndag den 21 april till 2.Styrman (hakan.granander@gmail.com). Måltidsavgiften, 725 kr/person, betalas samtidigt till **plusgirokonto 5 50 66-5**. Glöm inte att skriva ändamål (Mönstring 2025) och eget och ev. gästs namn.

Väl mött – Välkomna!

Sten Gattberg/Kapten

70-årsminne från Västindieseglingen 1954–55

Den 10 november 1954 gick det årets Rydbergselever med *HMS ÄLVSNABBEN* från Göteborg för besättningsbyte i Cadiz. Rydbergseleverna embarkerade där skonerna *HMS GLADAN* och *HMS FALKEN* för att segla till Västindien och flottans kadetter embarkerade *HMS ÄLVSNABBEN* för en resa jorden runt.

Skonerna återkom den 10 april 1955 till Göteborg efter fem månaders mycket bra långsegling. Rydbergseleverna från den seglingen har träffats nästan årligen hos skeppskamraten Åke Kindstedt i Bandhagen i anslutning till Rydbergsgastarnas Årsmönstring.

I november 2024 träffades sju Gastar och firade 70 års sammanhållning och kamratskap, något vi gärna vill minnas.

Björn Carlgren

Från vänster: Gösta Tengblad, Leif Bjurström, Ante Lindgren, Roland Thimfors, Sten Eriksson, Jonny Ekdahl, Björn Carlgren

Referat från Vårens Backlag:

Vårens backlagsmöten med Ostkustens Backlag

I sedvanlig och god ordning har gästarna på Ostkustens Backlag mött upp för två välbesökta backlagsmöten i februari och mars. Styvt 20 gästar vid båda träffarna på Drottning Victorias Örlogshem. God stämning och trevlig samvaro kring borden! Roligt att konstatera att så många hörsammar våra kallelser. Förutom middag, dryck och sång bjuds ju även på högklassiga, intressanta föredrag.

Vid Backlaget i februari gästades vi av Per Björkdal från briggen *Tre Kronor*, som berättade om läget (nystart efter konkursen) och briggens verksamhet. Till detta fina bilder och ett erbjudande för en dagsegling med fartyget i slutet av maj.

På Backlaget i mars förflyttades föredragets perspektiv till nutid och framtid. Carl Fagergren, project manager vid Wallenius Marine AB, gav en aktuell beskrivning av Wallenius imponerande framtidssatsningar på högteknologisk vinddriven sjöfart!! Snart kan vi kanske rekrytera nya gästar från moderna segelfartyg...

Efter sommaren ses vi igen vid Backlagen i oktober och november. Passa på och lägg till!

Preliminära datum är 16 oktober och 20 november.

Anders Isberg
Backlagsförmän

Utdrag ur Skeppsorder 3/1955 – för 70 år sedan!

Referat från Backlaget den 6 juni:

”Det har blivit något av en tradition att Rydbergsgästarna vid sin junimeeting gör en sol- och saltstänkt kryssning i Västindien. Den som under senare år förmedlat dessa friska fläktar från de stora vidderna har, som vi alla vet, varit kapten Björn Atterberg, vilken med den äran fört befälet under *Falkens* och *Gladans* vinterexpeditioner med Stiftelsens elever. Även i år hade Kaptenen lyckats förvärva vännen Atterberg som medryckande färdledare.

Kaptenen kunde även förmedla att Björn Atterberg på grund av ändrad tjänst ej kommer att föra befälet under kommande vinterexpedition. Till hans efterträdare har CM utsett kapten Carl-Gustaf Bager, ett i dubbelmätt ”starkt” val. Han önskade den nye chefen lycka till och uttalade en förhoppning om att nästa år få se honom hos Gästarna i egenskap av föredragshållare.

Så var det tid för vännen Björn att ta Gästarna med på den långväga kryssningen till Västindien. Han började med att omtala att utbildningen lämnat goda resultat och tillade att årets elever till hundra procentigt förklarat sig villig att fortsätta till sjöss och sikta på Sjöbefälsskolan. Någon ”semestersegling” hade det inte varit fråga om. Vädrets makter hade givit eleverna en ordentlig duvning och låtit dem prova på det mesta.

Atterberg illustrerade sitt föredrag med utskött vackra färgfotografier. Gästarna fick följa skonernas och elevernas öden från expeditionens start och under hela resan fram till avmönstringsdagen. I hemmafartvatten möter man elevfartyget *Albatross* under segel. Flottans aspiranter seglar skonerna ned till mötet med *Älvsnabben*, där Rydbergseleverna mönstrar på och tar ombord proviant. Man säger farväl till *Älvsnabben* som fortsätter sin jordenrundtripps medan skonerna sätter kurs på Västindien. Väder och vind växlar. Horisonten är vid. Utbildningen fortgår rutinmässigt och de unga eleverna får så småningom både

sjöben och visst begrepp om vad det vill säga att vara medborgare i Neptuns rike. Gamla välkända landmärken dyker upp bakom horisonten. Julafton går in och firas så svenskt som möjligt. Gästfriheten på öarna är storartad. Man besöker Wennergrens exklusiva semesterparadis och så småningom är tiden inne att sätta kurs hemåt.

Atlanten väntade och den hade satt sig i sinnet att ge pojarna en sista ordentlig duvning och bjöd på hårt väder. Naturligtvis passade den obligatoriska blindtarmen att göra sig påmind just vid detta tillfälle, vilket utlöste stort pådrag i etern. Ett amerikanskt väderskepp ilade till undsättning och det var spännande dagar för både befäl och besättning innan patienten (Åke Kindstedt) blev omhändertagen. Sedan återstod endast den sista etappen, den svenska kusten steg fram, visserligen inte soligt välkomnande men ändå synnerligen efterlängtat.”

Uppvisning och avslutning

”*Falken* och *Gladan* anlände till Göteborg den 11 april och förtöjde vid örlogsvarvet. Den 13 var det uppvisning och avslutning. Uppvisningen gick under segel.

Den militära inspektionen förrättades av chefen för Västkustens marindistrikt, kommandör Östberg. För Stiftelsens inspektion svarade sjökapten Sten G:son Hallström som ersättare för kommersrådet Gunnar Böös och ytterligare ett antal inspekterande.

Det blåste ca 11 m/s på Rivöfjorden då eleverna visade vad de lärt sig under den fem månader långa resan fram och åter Västindien. Kapten Björn Atterberg påstod med bestämdhet att han aldrig förr haft en så duktig och arbetsvillig besättning. Uppvisningen gav honom belägg för dessa ord.

Av Besättningen Rydbergsgästarnas premium, två kikare, gick den ena till Per Sabelström och den andra till Kjell Smitterberg. Sten Andersson från Resarö erhöll Rydbergs Elevkårs stipendium. Penningpremium utdelades till Åke Bohlin, Bengt

Fredriksson, Johan Nilsson, Leif Bjurström, Sten Eriksson och Olof Idestrom. Officerarnas premier gick till Stig Kristoffersson och Bengt Roos.”

”Saxat” ur

Stockholms segelsjöfart

av Börjeson, D. Hj. T. 1932

En privat sjömansskola, som har och ännu spelar en betydelsefull roll för vår sjöfart, är ”Abraham Rydbergs stiftelse till danande av skickliga sjömän”, vars reglemente fastställdes av K. Maj:t den 4 maj 1850. Skolan tyckes dock hava börjat redan 1848.

70. Abraham Rydberg.

Av medel (150,000 rdlr) donerade av grosshandlare Rydberg inköptes bl.a. briggen *Carl Johan* om 48 nyläster och byggd 1840 i Byskeå, i vilken som regel 40-50 elever foro. Skolans förste överlärare blev kapten Sven Huldt, en synnerligen kunnig och förfaren man. Sedan han avlagt sjökaptensexamen i Stockholm 1826, erhöll han befälhavareplatsen på briggen *Dido*, vilken han förde åtskilliga resor på Brasilien, Portugal, Nordamerika m.fl. orter. Omsider (1840) kom han i tjänst hos firman Kantzow & Biehl och förde deras under hans inseende byggda brigg *Albion*. Vid återkomsten 1844 från en resa med denna brigg gick han i land på grund av hälsoskäl. Om hans duglighet vittnar ett uttryck, som lär hava fällt av Kantzow, att ”hade jag hundra Huldtar, så skulle jag skaffa mig hundra skepp”! Huldt lär hava fört skolbriggen *Carl Johan* ännu 1873. Två år senare fördes den av C Silfwersparre.

71. S. Haldt.

Sedan *Carl Johan* hade tjänat ut, insattes den i Karlshamn 1879 byggda fullriggaren *Abraham Rydberg* om 144 ton.

74. Skolskeppet ABRAHAM RYDBERG (I).

Huvudredare var nu Ninian Paton. Under många år fördes även detta lilla skepp av Silfwersparre och senare av C. A. O. Molin. Stiftelsen har sedan den tiden ägt ytterligare ett skepp, bärande samma namn och byggt i Stockholm 1912. Det fördes många år av f. kommendörkaptenen E. Schale, senare av kommendörkaptenen J. Lagercrantz, och såldes för några år sedan samt seglar nu under stjärnbaneret med namnet *Seven Seas*. För någon tid sedan har stiftelsen i Förenta staterna inköpt en beprövad alaskafarare med namnet *Star of Greenland*, tidigare *Hawaiian Isles*. Hennes avsegling från San Francisco i januari 1931 lär hava varit en enastående händelse. Det skall nämligen då hava förflutit tio år, sedan en seglare sist lämnade hamnen för en resa till Europa. Massor av åskådare sägs hava kantat kajerna och t.o.m. uppe på kullarna vid Golden Gate hade skockat sig folk för att åse

det sällsynta skådespelet. Besättningen utgjordes av 26 man, Befälhavare var f.d. kaptenen vid flottan Sune Tamm, skolans föreståndare och bekant från världsomseglingen för några år sedan med jakten *Fidra*. Tydligt är denne moderne skeppare en man, som, om han finge hållas, noga aktade sig för att sätta fötterna iland. Djärv måtte han ock vara, utmanande djärv enligt gamla och likaledes förhårdade sjömäns mening, eftersom han säges hava på resan till Europa låtit ett nygift par medfölja på deras bröllopsresa. Sånt är farligt, väldigt farligt för en lycklig framkomst. Det finnes historiska belägg för den saken. Så då men för all del, går det lyckligt¹, så är Tamm en stor trollkarl och kan alltså tryggt fortsätta att trotsa gamla märken utom det att lämna hamn en fredag. Visserligen göra ångare det, men de äro inga skepp.

75. Skolskeppet, fyrmastade barkskeppet, ABRAHAM RYDBERG (III).

Svikta stumparna²

Stumparna, undermärsseglen, anses med rätta som stormsegel. De är tillverkade av segelduk nr 00, alltså den grövsta och tyngsta. I svår storm eller orkan, då skeppet måste läggas bi och inte ens ett stormsegel kan föras fullt, måste de som en nödfallsåtgärd sviktas.

Svikningen innebär att man gör fast ena halvan av seglet - vanligen lovarts - så att bara en liten trekant lämnas kvar för stötning mot slingring. Under biliggning är det ju aldrig fråga om fart, knappast ens

¹ Resan gick lyckligt

² Sjökapten Bertil Chr. Petersson/Longitude 10

FLAGGAN I TOPP**Maj**

5 Karl-Olof Hammarkvist	80	O
16 Edgar Nilsson	95	V
21 Lars-Göran Nyström	75	O

Juni

2 Frank Rosenius	85	O
3 Jan Horck	80	S
16 Åke Olsson	80	O

Juli

7 Lennart Martinsson	80	V
9 Niklas Oscarsson	55	O
15 Erik Holmgren	80	O

Augusti

11 Sara Lundkvist	55	O
14 Paul Svensson	85	S
19 Conny Wallin	85	S
27 Johnny Lund	70	O
31 Kjell Holmberg	85	S

ANMÄL ADRESSÄNDRING!

Glöm inte bort att meddela adressändring när Du flyttar. Befälets adress finner Du i rutan här intill.

Anmäl/uppdatera även Din e-postadress med ett mejl till anders_rudin@yahoo.com

ÅRSAVGIFT (Tidigare benämnd mönstringsavgift)

Avgiften för år 2025 är 250 kr, för juniorgästar 125 kr. Pg 5 50 66-5. Glöm ej ange ditt namn.

SKEPPSORDERS REDAKTION

Johnny Lund
Stockholmsv. 62
122 62 ENSKEDE
kkjolu@gmail.com

Lars Bergman
lars.h.bergman@gmail.com

Tryckt hos Haninge Kommuntryck

Aktuella priser i slabbkistan

Keps med brodyr	180:-
Snapsglas	90:-
Standert	160:-

Slabbkistan stängd tills vidare för inventering och uppdatering

5 50 66 -5 och skriva Din beställning på talongen. Till priset för beställda artiklar ska Du lägga 50:- för porto och emballage. Det går också bra att betala mot faktura.

Bårtäcke (blått) med Besättningens emblem finns för utlåning. Kontakta 1:e Styrman.

Aktuella uppgifter om Befälet

Kapten	Sten Gattberg	070-444 7382
	sten@famgattberg.se	
1:e Styrman	Bo Johansson	070-558 3361
	f6abian@icloud.com	
2:e Styrman	Håkan Granander	070-130 3038
	hakan.granander@gmail.com	
3:e Styrman	Anders Rudin	070-795 8596
	anders_rudin@yahoo.com	
Båtsman	Jan Persson	070-379 4880
	drjan.persson@gmail.com	
Kock	Michael Jorsback	070-218 2260
	mikjor@gmail.com	
Matros	Nils Larsson	073-962 6399
	nickel@telia.com	

Backlagsförmän:

Ostkusten	Anders Isberg	073-765 0320
	anders.t.isberg@telia.com	
Sydkusten	<i>vakant</i>	
Västkusten	Ola Manhed	073-697 3608
	olamanhed@gmail.com	

Besättningens adresser

Allmän postadress	Teatergatan 3 111 48 Stockholm
e-post	info@rydbergsgastarna.se
Hemsida	www.rydbergsgastarna.se
Ekonomi, fakturor	c/o Anders Rudin Karen Blixens Gata 7 168 44 BROMMA